

מקומות חניה שמורים לנכים

כללי

1. ברחבי העיר ת"א-יפו, נכון לחודש פברואר 2003, היו 1,680 חניות שמורות לנכים שניתנו במהלך השנים לנכים בעלי תג/תו נכה, כמחווה של עיריית ת"א-יפו.
2. מטרת הביקורת היתה לבדוק את הליך הקצאת החניות השמורות לנכים בשנת 2002, החל מהגשת הבקשה למקום החניה ועד להקצאת מקום החניה השמורה. הביקורת כללה, בין היתר, את הנושאים הבאים: הבסיס החוקי; ועדת חריגים; הסרת תמרורים; מחלקת ביצוע ואחזקה; פיקוח ובקרה.
3. הביקורת שוחחה בנושא עם: חבר מועצת העירייה וראש הרשות לתחבורה, תנועה וחניה (להלן: "חבר מועצת העירייה"); מנהל מינהל בת"ש; סגן מנהל מינהל בת"ש; מנהל אגף התנועה; מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה; סגן בכיר ליועמ"ש לעירייה, השירות המשפטי; מנהל מדור תימרון, מחלקת ביצוע ואחזקה; מרכזת פניות ציבור, אגף התנועה; תוכניתנית אגף מיחשוב ומערכות מידע; רופאת מחוז ת"א, משרד הבריאות.
4. הביקורת נערכה בין החודשים ינואר – אפריל 2003.

ממצאים

הבסיס החוקי

חוק חניה לנכים התשנ"ד – 1993

5. בחוק חניה לנכים, סעיף 1 (א) מצויין כדלקמן:
"תג נכה" – תג שנתנה רשות הרישוי לנכה, הנושא את שם הנכה, את מספר זהותו ואת מספרי הרישוי של עד שני כלי רכב מזכים;
"נכה" – עיוור, אדם אשר רופא שהוסמך לאשר נכות על פי דין אישר לגביו בכתב אחת מאלה או אדם שניתן לגביו אישור בכתב כאמור בסעיף 1 א:
(1) שדרגת נכותו מגיעה ל-60% לפחות ותנועתו בדרכים בלי רכב עלולה לערער את מצב בריאותו;
(2) שהוא מוגבל בהליכה וזקוק לכסא גלגלים לצורך ניידותו;
(3) שהוא נכה הזקוק לרכב כאמצעי תנועה בגלל רגליו הנכות;
"רכב מזכה" – רכב שלגביו הוכיח הנכה, להנחת דעתה של רשות הרישוי, כי הוא עומד לשימושו האישי דרך קבע."

6. חוק חניה לנכים אינו מתייחס לסוגיית ההקצאה של מקומות חניה לנכים, אלא להיתר הניתן לנכה להחנות את רכבו הנושא תג נכה במקום שאין החניה מותרת וזאת אם מתקיימים התנאים המפורטים בחוק.

תקנות התעבורה

7. גם תקנות התעבורה (תשכ"א – 1961) מגדירות מי הוא נכה ואף הן אינן מתייחסות להקצאת מקומות חניה שמורים לנכים:

" (א) אדם שרופא ממשלתי או רופא מוסמך ראשי שנתמנה בהתאם לתקנה 2 (א) לתקנות הנכים (טיפול רפואי), תשי"ד-1954, או רופא מוסמך ראשי שנתמנה בהתאם לתקנה 2 (א) לתקנות נכי המלחמה בנאצים (טיפול רפואי), תשמ"ו-1955, אישר לגביו בכתב אחת משתי אלה:

(1) שהוא נכה הזקוק לרכב כאמצעי תנועה בגלל רגליו הנכות;

(2) שדרגת נכותו מגיעה ל-60% לפחות ותנועתו בדרכים בלי הרכב האמור עלולה לערער את מצב בריאותו;

(ב) "עיוור" – מי שהוא נזקק מחמת עיוורון כאמור בתקנה 4 לתקנות שירותי הסעד (מבחני נזקקות), התש"ל-1970;

(ג) אדם שרופא מוסמך קבע שהוא מוגבל בהליכה וזקוק לכסא גלגלים לנכה."

8. קיימים 3 סוגי תגי נכה שניתנים לנכים ע"י משרד הרישוי: תג משולש (שלוש נקודות); תג עגלה (עגלת נכים); תג נכה משרד הביטחון (חרב עם עלה זית).

נכה שקיבל תג נכה ממשרד הרישוי ומעוניין להסדיר מקום חניה שמור ליד מקום מגוריו ו/או מקום עבודתו פונה לאגף התנועה בעיריית ת"א בבקשה להקצאת מקום חניה שמור.

הקצאת מקומות חניה שמורים לנכים בתחום העיר ת"א-יפו

9. לדברי מנהל אגף התנועה, הקצאת מקומות חניה שמורים לנכים בעיר ת"א-יפו הינו נוהג שמתקיים שנים רבות ואינו מעוגן בחוק.

10. קיים נוהל עירוני מס' 503-99-03-05 של אגף התנועה משנת 1988 שעודכן בשנת 1990 ושעניינו "חניה מיוחדת לנכים – תושבי העיר ת"א-יפו, בתחום העיר" המפרט את תהליך הוצאת האישורים למקומות חניה לנכים החל מהגשת הבקשה ע"י הנכה, בדיקתה ואישורה ע"י הגורמים המוסמכים וכלה במתן האישור להצבת תמרור החניה בפועל.

11. נוהל זה קובע, בין השאר, כי לפי הקריטריונים שאושרו ע"י אגף התנועה רשאי כל נכה שברשותו תו נכה מאושר ע"י משרד הרישוי להגיש בקשה לקבלת מקום חניה שמור בעיר.

12. הטיפול בנושא חניות שמורות לנכים נעשה ע"י מרכזת פניות הציבור באגף התנועה, שבין שאר תפקידיה עוסקת בנושאים הבאים: הצבות תמרורים במקום מגורים ו/או במקום עבודה, הסרת תמרורים, הנמכות של חניות לנכים בכסאות גלגלים ועוד.

נתונים סטטיסטיים

13. מספר החניות השמורות לנכים בעיר ת"א-יפו נכון לחודש פברואר 2003 היה 1,680. במהלך שנת 2002 הוגשו לאגף התנועה 89 בקשות שאושרו. מרכזת פניות הציבור באגף התנועה מסרה לביקורת כי ישנן פניות רבות של נכים, הן טלפוניות והן של נכים המגיעים למשרדה, אשר אינן מגיעות לשלב של הגשת בקשה מאחר ואינן עונות על הקריטריונים לקבלת מקום חניה שמור לנכה. לדבריה, לא נערך על ידה רישום של מספר הפניות.

14. מתוך 89 הבקשות שהוגשו ואושרו במהלך שנת 2002, 56 היו של נכים מתחת לגיל 65 ו-33 היו של נכים מעל גיל 65. 63 היו בעלי תג משולש; 17 היו בעלי תג עגלת נכה; 9 היו בעלי תג נכה משרד הביטחון; 78 חניות שמורות ניתנו לנכים ליד ביתם; 11 חניות שמורות ניתנו לנכים ליד מקום עבודתם; שמתוכן 9 חניות שמורות הוקצו לתושבי חוץ (שאינם תושבי ת"א) לאחר שהציגו מסמך מהרשות במקום מגוריהם המאשר כי לא הוקצה להם מקום חניה.

15. בישיבת ועדת כספים מתאריך 20/3/96 הוחלט, בהמשך להחלטת הנהלת העירייה מתאריך 25/2/95, לאשר תעריפי תמרורים לנכים, וזאת במטרה לצמצם בקשות הסרק, במיוחד לשינוי מקום של תמרורים ובמטרה להסדרת הנושא והמעקב אחריו.

16. הביקורת בדקה ומצאה כי בשנת 2002 שילמו 50 נכים עבור תמרורים, מתוך 89 נכים שהוצבו להם תמרורים, לחניות שמורות. תשלומים אלו שולמו עפ"י תעריפי תמרורים לנכים הנקבעים ע"י אגף התקציבים, כפוף לעליית המדד ומופצים בחוזר הנושא את הכותרת "תשלומים בעד שירותי מינהל הנדסה". בחודש ינואר 2002 תעריף הצבת תמרור לתושב ת"א במקום מגורים היה 166 ₪, תעריף הצבת תמרור במקום העבודה לתושב ת"א ולתושב חוץ היה 233 ₪, והתעריף בגין הצבת תמרור במקום העבודה לתושב ת"א עם הכנסה חודשית של עד 4,800 ₪ ברוטו היה 113 ₪.

17. 39 נכים מתוך 89 הנכים, שאושרו להם חניות שמורות, לא שילמו בגין הצבות התמרורים בשל זכאותם לפטור מתשלום, כפי שמצויין בחוזר אגף התקציבים, בשל או היותם נכים בכסא גלגלים הפטורים מתשלום עבור החניה הן במקום העבודה והן במקום המגורים, או נכים תושבי ת"א שהכנסתם החודשית אינה עולה על 4,800 ₪ ברוטו וזכאים לפטור מתשלום בגין חניה שמורה במקום המגורים. יש לציין כי בדיקת הביקורת העלתה כי הפטורים מתשלום ניתנו כדין לאחר הצגת המסמכים המאשרים את הזכאות לפטור.

18. הביקורת מצאה כי לבד מ-4 מקרים של נכים שאינם נכי גפיים (60% נכות) שבקשותיהם אושרו (בקשה אחת אושרה בוועדת חריגים), כל הבקשות אושרו עפ"י הקריטריונים החדשים שנקבעו בנובמבר 2001 (ראה סעיף 23 בהמשך).
19. לדברי מרכזת פניות הציבור באגף התנועה, מקרים אלו אושרו בשל התחשבות במצב הבריאותי הקשה של הנכים.

קריטריונים להקצאת מקומות חניה שמורים לנכים

20. בהמשך לפגישה שנערכה בין רופאת מחוז ת"א במשרד הבריאות לבין חבר מועצת העירייה בנושא תגי חניה לנכים, הוציא האחרון מכתב מתאריך 12/11/01 למנכ"ל משרד התחבורה ולמנכ"ל משרד הבריאות בעניין הקצאת מקומות חניה שמורים לנכים. במכתבו זה מציין חבר מועצת העירייה, בין היתר, כי משרד הרישוי ואף משרד הבריאות מנפיקים במקרים רבים תווי נכה לפונים ללא כל ועדה רפואית, אלא בהסתמך על אישורים מרופאים פרטיים.
21. חבר מועצת העירייה ביקש ממנכ"ל משרד הבריאות וממנכ"ל משרד התחבורה להסדיר בנוהל הנחיות וקריטריונים ברורים ואחידים שעל פיהם יוסדר נושא הנפקת תגי הנכה. שאם לא כן, צפוי מצב שכמעט כל דכפין יפנה ויקבל תגי נכה וכך יחסמו את העיר ללא כל הצדקה.
22. בתאריך 25/7/01 הוציאה רופאת מחוז ת"א במשרד הבריאות מכתב למנהל אגף הרישוי במשרד התחבורה, עם העתקים, בין השאר, למשנה למנכ"ל משרד הבריאות ולסמנכ"ל בכיר למינהל, משרד התחבורה, שנושאו פטור מאגרת רישוי ומתן תגי נכה. במכתבה קובלת רופאת מחוז ת"א במשרד הבריאות על הקלות בה נותן משרד הרישוי תגי נכה ופטור מאגרת רישוי לנכים. רופאת מחוז ת"א במשרד הבריאות ציינה, בין השאר, כי בלשכות הבריאות מתקיימות ועדות רפואיות (ועדות גימלת ניידות) עבור נכי גפיים, המיועדות לגילאי 3-65. בוועדות אלו נקבעים אחוזי נכות גפיים עפ"י הסעיפים המתאימים ברשימת הליקויים המתייחסים לבעיות בניידות והמזכים את המשתתפים בהם בתג נכה ובפטור מאגרת רישוי.
- בנוסף לכך טענה רופאת מחוז ת"א במכתבה, כי עפ"י תקנות התעבורה נקבע במשרד הרישוי שכל אדם שדרגת נכותו (מכל סיבה שהיא) היא 60% לפחות ותנועתו בדרכים, בלי הרכב האמור, עלולה לערער את מצב בריאותו, זכאי גם הוא לפטור מאגרת רישוי ולתג נכה, ובמשרד הרישוי מפנים את כל הפונים המשתייכים לקטגוריה זו ללשכת הבריאות לקבלת אישורים לאחוזי נכות. לדברי רופאת מחוז ת"א, פעולה של מתן האישורים לאחוזי נכות שניתנים ע"י משרד הבריאות למשרד התחבורה מבוצעת בדרך שאינה מתאימה למינהל תקין מכיוון שההחלטות ניתנות ע"י רופא אחד, ללא בדיקת הפונה ועל מנת להימנע מעימותים עם קהל הפונים נוטה הרופא לתת אישור כמעט לכל פונה.

לסיכום מציינת רופאת מחוז ת"א, כי כל זמן שלא קיימות ועדות רפואיות למקרים אלו יש להשאיר את הפטור מאגרת רישוי ומתן תגי נכה הניתנים ע"י משרד הרישוי רק לגבי הנבדקים כחוק בוועדות לגימלת ניידות הנערכות במשרד הבריאות.

23. בעקבות פגישת חבר מועצת העירייה עם רופאת מחוז ת"א בתאריך 6/11/01, נקבעו קריטריונים חדשים בעיריית ת"א-יפו להקצאת מקומות חניה שמורים לנכים המשמשים לבחינת הבקשות המוגשות ע"י הנכים.

ועדת חריגים

24. מקרים חריגים של בקשות שאינן עונות במלואן על הקריטריונים שנקבעו, אך יש מקום לשיקול דעת נוסף, או לחילופין, נכים שבקשותיהם נדחו ומערערים על כך, מובאים בפני ועדת חריגים שהוקמה ביוזמת חבר מועצת העירייה ומנהל אגף התנועה, המשתתפים בוועדה יחד עם סגן בכיר ליועמה"ש לעירייה ומרכזת פניות הציבור באגף התנועה.

25. בשנת 2002 התקיימו שתי ועדות חריגים בראשות חבר מועצת העירייה בתאריכים 30/5/02 ו- 22/10/02.

26. מעיון הביקורת בפרוטוקולים של הוועדות עלו הממצאים הבאים:

א. ועדת חריגים מתאריך 30/5/02

ועדה זו דנה ב-7 מקרים העוסקים בחניית שמורות לנכים.

- (1) 6 בקשות נדחו בגלל אי הצגת מסמך המעיד על נכות גפיים של 60% לפחות ע"י הנכה. לנכים שבקשותיהם לא אושרו, נשלחו מכתבים המנמקים את ההחלטה.
- (2) הבקשה שאושרה לפני משורת הדין היתה של עיוור שאישורה הותנה בהצגת תג נכה ע"י העיוור.

ב. ועדת חריגים מתאריך 22/10/02

בוועדה זו הוצגו 11 מקרים העוסקים בחניית שמורות לנכים.

- (1) מתוך 7 בקשות להצבת תמרור לנכה 6 בקשות נדחו מכיוון שלא ענו על הקריטריון של מעל 60% נכות גפיים. לנכים אלו נשלחו מכתבים המנמקים את ההחלטה שהתקבלה.
- (2) שתי בקשות של נכי צה"ל נענו, למרות שאחוזי הנכות שלהם נעו בין 34%-40% נכות גפיים. מרכזת פניות הציבור באגף התנועה מסרה לביקורת כי אחוזי נכות אלו שנקבעים ע"י משרד הביטחון מקבילים ל-60% נכות גפיים ומעלה שנקבעים ע"י ועדת הניידות במשרד הבריאות.

- (3) שתי התנגדויות של נכים להסרת תמרור שהוצב עבורם נדחו עקב שיפור במצב בריאותם ואי עמידה בקריטריון של מעל 60% נכות גפיים. הנכים קיבלו מכתבים על החלטת הוועדה בעניינם.
- (4) בנוסף לבקשות שהוצגו לעיל, הובאה בפני הוועדה תלונת שכנים בגין חניה שמורה לנכה בבניין מגוריהם. הוועדה דחתה בקשת השכנים להסרת התמרור.

הסרת תמרורים

27. מבדיקת הביקורת עלה כי בשנת 2002 הוסרו 177 תמרורי חניות שמורות לנכים, כולל הסרת תמרור ד-16. יש לציין שעפ"י לוח התמרורים שנקבע ע"י משרד התחבורה, בהתאם לתקנות התעבורה, הוגדר תמרור ד-16: "מקום אסור לחניה, אסורה החניה בתוך השטח המסומן על פני הכביש".
28. הביקורת בדקה את התפלגות הגורמים הפונים שבעקבות פניותיהם שנבדקו הוסרו 73 תמרורי חניות שמורות לנכים, מתוך 177 תמרורים שהוסרו בשנת 2002, ולהלן הממצאים:

מס' סידורי	הגורם הפונה	סה"כ
1.	פניות נכים או בעלי משפחותיהם בגין עזיבת מקום מגורים/עבודה, פטירה, מכירת רכב	30
2.	פניות שכנים בגין נכים שעזבו מקום מגורים/עבודה או נפטרו ושהוקצו להם מקומות חניה	26
3.	פניות אגף התנועה לנכים המתריעות בדבר מידע על חניות שהוקצו להם ושאינן בשימוש	7
4.	מכתבים שלא נענו ששלח אגף התנועה לנכים בדבר עדכון פרטיהם	4
5.	מידע שהתקבל מגורמים עירוניים או משטרתיים בגין חניות שמורות שאינן בשימוש או תמרורים פירטיים של נכים שהוצבו ליד חניות	6

29. מבדיקת משך הזמן שארך ממועד הוראת הביצוע להסרת התמרור עד מועד הסרתו ע"י מחלקת ביצוע ואחזקה עלה כי:

- א. ב-71 הסרות מתוך 73 ההסרות שנבדקו משך הזמן היה בין יומיים ל-20 יום.
- ב. ב-2 הסרות נוספות שנבדקו נמצא כי משכי הזמן היו: 52 יום ו-4 חודשים.

מנהל אגף התנועה מסר לביקורת בתגובה לממצאים: "אגף התנועה נתקל לעיתים בקשיים בהסרת תמרורי נכה המיועדים להסרה מכיוון שכלי רכב שונים חונים במקום. ההסרה כוללת הן את עמוד התמרור + הסרת הצבע מהכביש. כדי להותיר את מקום החניה ריק ונגיש לקבלן למחיקת הסימון הותיר האגף גם את התמרור במקומו. ע"פ חוות דעת משפטית שקיבלנו אסור לנו לרשום דו"ח או לבצע גרירה כאשר הרשות יודעת כי התמרור אינו בר תוקף". לדברי מנהל אגף התנועה, זו הסיבה לעיכוב בהסרת התמרורים בשני המקרים שציינה הביקורת. בעקבות

הביקורת החליט האגף לערוך שינוי במדיניות ולהסיר את העמוד והתמרור בלוח זמנים של עד 5 ימים מיום קבלת ההודעה להסרה ולבצע מחיקה של הסימון בכביש, בהתאם לאפשרות בשטח. הביקורת פנתה למנהל אגף התנועה בבקשה לקבל את חוות הדעת המשפטית עליה הסתמך בתגובתו לממצאים, אך לדברי זה האחרון, חוות דעת זו אינה נמצאת ברשותו.

סגן בכיר ליועמ"ש לעירייה מסרה לביקורת: "חוות הדעת הנוכרת בסעיף זה מתייחסת, כמובן, לרישום דו"חות לכלי רכב של מי שאינם הנכה המסוים שהמקום החניה הוקצה ונמסר לו, החונים במקום השמור לנכה, בניגוד לתמרור המציין מקום כזה, ולגירסתם, ולא לרישום דו"חות לרכבו של הנכה, והיא מבוססת על כך שהחוקיות של התמרור המוצב נובעת מהחלטה, שהתקבלה כדין, קריא – על ידי רשות התימרור, להציבו ולא מעצם הצבתו".

30. מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה באגף התנועה מסר לביקורת כי הסיבה לעיכובים בהסרת התמרורים נובעת מכך שבחניה השמורה חונה רכב נכה או רכב זר ולא ניתן למחוק את סימון המעטפת של החניה על פני הכביש. כמו כן ישנם מקרים בהם תמרור הנכה נושא שני מספרים של רכבי נכים שאחד מהם מיועד להסרה וחולף זמן עד שהתמרור החדש שהוזמן והנושא מס' רכב אחד של נכה מוכן למסירה ע"י הקבלן שמבצע את עבודת השילוט.

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התנועה לביקורת: "ברצוננו להבהיר כי קיימות חניות נכים שבהן מסומנת חניה לשתי מכוניות נכים צמודות (אחת אחר השניה) וקיים תמרור אחד בלבד. במקרים אילו ההסרה הינה מורכבת יותר ודורשת גם הזמנת שלט חדש לרכב שנותר בלבד ולכן מתארך זמן ההסרה".

ועדת נכים

31. הסמכות להצבת תמרורים ברחבי העיר ת"א-יפו מוסדרת בתקנות התעבורה. כדי להציב תמרור חניה לנכה יש צורך באישור הצבה של רשות תימרור מקומית המוגדרת בתקנות התעבורה, בין השאר, כמי שהמפקח על התעבורה מינה אותה, בהודעתו ברשומות להיות רשות תימרור מקומית לגבי התחום או המקומות שקבעה. סמכות רשות תימרור מקומית להציב תמרורים מותנית בהתייעצות עם קצין משטרה.

32. חבר מועצת העירייה מונה ע"י רשות התימרור המרכזית (המפקח על התעבורה) לרשות תימרור מקומית בתאריך 25/7/99 (פורסם בילקוט הפרסומים 4798 בתאריך 26/8/99).

33. כאמור, נכה המעוניין לקבל מקום חניה שמור פונה לרכזת פניות הציבור באגף התנועה המטפלת בנושא. חומר הבקשה, לאחר שנמצא עונה על הקריטריונים, מעובד למסמך הנושא את הכותרת "סדר יום לוועדת נכים מקומית לתאריך...". ובו מופיעים כל הנתונים הרלוונטיים לעניין הבקשה והכוללים, בין השאר, את פרטי הנכה והמקום המיועד להצבת התמרור.

34. מן הראוי לציין כי גם נושא הסרת תמרורים מוסדר במסמך זה, המועבר לחתימת רשות התימרוור המקומית, מנהל אגף התנועה וקצין משטרה, אשר מאשרים בחתימתם את ההצבה וההסרה של התמרורים שמיקומם מצויין במסמך.

טיפול בפניות בנושא חניות שמורות לנכים

35. הביקורת בדקה 20 פניות מתוך 60 פניות שהתקבלו בנושא חניות שמורות לנכים (33%) בשנת 2002 (לא כולל תלונות בגין דוחות חניה, שקיבלו נכים שלהם חניות שמורות), ולהלן הממצאים:

מס"ד	נושא הפניות	מספר הפניות
1.	הקצאת מקום חניה שמור לנכים	9
2.	מתן אינפורמציה ובקשה להגשת מסמכים נוספים לאישור החניה	2
3.	פניות שכנים בנושא אי זכאות נכה לחניה שמורה	4
4.	בקשה לקבלת תמרור נוסף לנכה ליד מקום עבודה	1
5.	השגות בגין הסרת תמרור לחניה שמורה לנכה	4

36. מתוך 20 הפניות שנבדקו, 4 פניות הועברו מהיחידה לפניות הציבור לטיפול מרכזת פניות הציבור באגף התנועה, 15 פניות הופנו ישירות לאגף התנועה ופנייה אחת הועברה לאגף התנועה ע"י חבר מועצה.

37. משך הזמן שארך בין קבלת הפנייה באגף התנועה למתן תשובה סופית לפונה היה ב-17 מקרים בין יומיים לשבועיים וב-3 מקרים ארך הטיפול מעל לשבועיים. מנהל אגף התנועה מסר בתגובה לממצאים כי הסיבה למשך הטיפול ב-3 המקרים נבעה: במקרה אחד בשל חופשת החגים; במקרה השני בשל המתנה למתן תשובה ממשרד הביטחון, תהליך שארך מספר חודשים; ובמקרה השלישי בשל הצורך בקיום התייעצות עם ראש הרשות לתחבורה, תנועה וחניה.

מחלקת ביצוע ואחזקה

38. במחלקת ביצוע ואחזקה של אגף התנועה קיימים שני מדורים: מדור סימון ומדור תימרוור. מדור תימרוור עוסק בהצבת עמודים עם תמרורים ושלטים, מעקות בטיחות לגני ילדים ומוסדות הינוך וגדרות הפרדה באיי תנועה. מדור סימון עוסק בחידוש הסימון של כל הסימנים על פני הכביש, חידוש סימון אבני שפה, סימון של חניות נכים, שגרירויות, כניסות לבתים וסימון מגרשי חניה ציבוריים.

39. תקציב ביצוע ואחזקה אביזרי תנועה של מחלקת ביצוע ואחזקה המיועד, בין השאר, לביצוע עבודות תימרוור וסימון של חניות שמורות לנכים לשנת 2002, כולל משכורות לשנת 2002, היה:

תקציב רגיל – 3,572,000 ₪.

תב"ר (תקציב בלתי רגיל): סימון כבישים – 1,600,000 ₪;

תמרורים חדשים – 700,000 ₪.

מנהל אגף התנועה מסר בתגובה לממצאים כי תמרורי נכים וסימון חניות נכים מהווים נתח קטן מסך התקציב של המחלקה, המיועד לסימון כבישים ולתמרורים חדשים.

40. יש לציין כי לא ניתן להפריד את הפעילות לחניות שמורות לנכים, היות וסימון כניסות לחצר, חניות ציבוריות לנכים ומקומות שמורים לשגרירויות מסומנים באותו סימון במחשב.

מנהל אגף התנועה מסר בתגובה לממצאים: "לאור הערת הביקורת האנף יבצע הפרדה בסימון במחשב בין חניות לנכים לשאר השימושים בסימון מעטפת (ד-16)".

41. טפסי הבקשות של הנכים להצבת תמרור לחניה שמורה מועברים למחלקת ביצוע ואחזקה לאחר שנבדקו ע"י מרכזת פניות הציבור ונמצא כי הם עונים על הקריטריונים שנקבעו לקבלת חניות שמורות. מנהלת עבודה/מפקחת במדור סימון קובעת פגישה עם הנכים, שטפסי בקשותיהם לחניות שמורות הועברו אליה ובתיאום עימם נקבע מיקום החניה.

42. הטפסים מוחזרים למרכזת פניות הציבור לאחר שצויינו בהם תנאי השטח של החניות, כגון: האם החניות הן בניצב או במקביל למדרכה. לאחר אישור החניות השמורות ע"י ועדת הנכים נשלח סדר היום החתום של ועדת נכים מקומית יחד עם טפסי אישור וביצוע הסדרי תנועה וחניה והוראות ביצוע למחלקת ביצוע ואחזקה, לשם סימון ותימורר החניות ע"י הקבלנים המבצעים. לאחר שהושלם הליך הסימון והתימורר של החניות נשלחים טפסי הוראת הביצוע, שעל גביהם מצויינים התאריכים בהם בוצע הסימון והוצבו התמרורים, למרכזת פניות הציבור להמשך טיפול.

הליך ההתקשרות עם קבלני הביצוע

43. הליך התקנת והסרת התמרורים וכן הסימונים על הכביש מתבצע באמצעות קבלנים שזכו במכרז פומבי מס' 237/01 לביצוע, התקנה ואחזקת אביזרי תנועה, שפרסמה עיריית ת"א-יפו בתאריך 24/9/01 ואומדנו היה 1,100,000 ש"ח בשנה, כאשר ההמלצה היתה להעסיק קבלן אחד.

44. בישיבת ועדת מכרזים מתאריך 6/2/02 הוחלט למסור העבודות לשני מציעים: ג.ב. ו-ק.ג.ב., שעמדו בתנאי הסף, מכיוון שמנהל אגף התנועה העריך כי צפוי גידול משמעותי בהיקף ביצוע העבודות, נשוא המכרז.

45. עבודות ההתקנה והאחזקה של אביזרי תנועה חולקו ע"י מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה בין שני הקבלנים. הקבלן ג.ב., שעימו נחתם חוזה התקשרות עם העירייה בתאריך 5/7/02, מבצע עבודות במרכז העיר ועבר הירקון, ואילו הקבלן ק.ג.ב., שעימו נחתם חוזה התקשרות עם העירייה בתאריך 7/7/02, מבצע עבודות בדרום העיר ומזרחית לאילון.

פקודות עבודה (פק"ע)

46. פקידת פקודות העבודה (פק"ע) במחלקת ביצוע ואחזקה מוציאה פקודת עבודה לקבלן עפ"י הנתונים שמצויינים בטופס הוראת הביצוע לחנייה שמורה, כגון: הצבה, הסרה, העברה או החלפת מספרי רכב על גבי התמרורים.
47. הקבלן מקבל לידיו במקרים של הצבות חדשות של תמרורים שתי פקודות עבודה. אחת המתייחסת להצבת תמרור והשנייה לסימון מעטפת נכה (ד-16) לפי הכתובת המצויינת בפק"ע. על הקבלן לדווח על מהות העבודה שנעשתה בשטח ולחתום על פקודת העבודה במקום המיועד לכך בטופס.
48. לביקורת נמסר ע"י מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה ומנהל מדור תימרור כי על גבי פקודת העבודה של סימון מעטפת נכה חותם מלבד הקבלן גם מפקח לנושא הסימון מטעם חב' ט.ג.ת.ב. שאושרה ע"י הוועדה למסירת עבודות למתכננים ואילו בנושא הצבת תמרור מתקיים פיקוח מדגמי ע"י מפקח מטעם מדור תימרור במחלקת ביצוע ואחזקה.
49. פקודות העבודה מועברות לפקידת הפק"ע המקלידה את הכמויות המדווחות ע"י הקבלנים. לאחר ההקלדה נמסרות פקודות העבודה למנהלי המדורים הרלוונטיים (תימרור וסימון) לצורך בדיקה ואישור. לאחר הבדיקה של מנהלי המדורים ו/או מפקח חוץ, במקרים של סימון, מועברות פקודות העבודה להתחשבות. כל פקודות העבודה של כל חודש מהוות את החשבון לתשלום לקבלנים.
50. הביקורת בדקה באופן אקראי 13 הצבות של חניות שמורות לנכים: 9 הצבות לחודש מאי 2002, הצבה אחת לחודש אוגוסט 2002, הצבה אחת לחודש אוקטובר 2002 ושתי הצבות לחודש נובמבר 2002.
51. יש לציין שלכל הצבה הוצאו כאמור שתי פקודות עבודה, אחת של התקנת תמרור והשנייה של סימון מעטפת נכה. לדברי מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה, ביצוע התקנת תמרור כרוך בדר"כ בשתי פעולות של הקבלן, הצבת עמוד והתקנת תמרור (השלט שעל העמוד), פעולות שמצוינות בפקודת העבודה של התקנת תמרור שמקבל הקבלן לידיו ושעל ביצוען הוא מדווח על גבי פקודת העבודה.
52. בדיווחי הביצוע (תיאור העבודה) של הקבלן ג.ב., על גבי פקודות העבודה שהמציא הקבלן למחלקת ביצוע ואחזקה, מצאה הביקורת חריגות לפי הפירוט הבא:
- א. פק"ע התקנת תמרור מס' 51089230 מתאריך 7/5/02 – בתיאור העבודה מצוין כי בוצעו במקום עבודות הכוללות: הצבת עמוד, יישור עמוד, התקנת תמרור ויישור תמרור. מנהל האגף מסר בתגובה לממצאים: "הפקודה כללה הצבת תמרור חדש ... בבניין זה ... קיימים 5 תמרורי נכה הנמצאים בסמיכות זה לזה ... בבדיקה עם עובדי המחלקה התברר שלקבלן אושר טלפונית לבצע יישור של תמרור סמוך. במקרה זה בוצע איבחון בשטח של פקודה זו לאחר הביצוע בטרם אושרה הפקודה לתשלום."

- ב. פק"ע התקנת תמרור מס' 51089235 מתאריך 7/5/02 – בתיאור העבודה מצוין כי בוצעו במקום עבודות הכוללות: יישור עמוד, התקנת תמרור ופירוק תמרור. מנהל האגף מסר בתגובה לממצאים: "... הקבלן היה אמור להציב תמרור נכה חדש במקום היה מוצב עמוד עם תמרור "פסי האטה". הקבלן ביצע העברה של תמרור פסי האטה לעמוד חשמל סמוך והתקין את תמרור הנכה על העמוד הקיים לרבות ביצוע יישור העמוד הקיים. במקרה זה הקבלן לא חייב את העירייה בגין הצבת עמוד (עלות של כ-30 ש"ח), מקרה זה אף הוא נבחן ואושר ע"י עובדי המדור לאחר הביצוע בטרם אושרה הפקודה לתשלום."
- ג. פק"ע התקנת תמרור מס' 51094406 מתאריך 7/8/02 – בתיאור העבודה מצוין הצבת עמוד, יישור עמוד, התקנת תמרור, יישור תמרור. מנהל אגף התנועה מסר בתגובה לממצאים: "מדובר בהצבת תמרור חדש ברחוב ... בסמוך לתמרור קיים תמרור 36 (תן זכות קדימה) שהיה פגוע והיווה סכנה בטיחותית ולכן אושר לקבלן טלפונית לבצע את חיקון התמרור."
53. הביקורת מוצאת לנכון לציין כי לא מצאה כל תיעוד על אישורים שניתנו טלפונית לקבלן לשם ביצוע עבודות שלא נרשמו בפקודות העבודה. מנהל אגף התנועה מסר בתגובה לממצאים בין השאר: "יש לציין, כי ביצוע כל המטלות של מח' ביצוע ואחזקה אינו מאפשר למדור לבצע פיקוח צמוד אחר ביצוע עבודות הקבלן, ולכן המדור מסתפק בבדיקה מדגמית בהיקף של 30% בשטח וכן בבדיקה משרדית של כל הפקודות לאחר ביצוע. המצב בשטח אף הצריך מתן אישור טלפונית לקבלנים לביצוע חיקונים נוספים בשטח, שביצועם נבדק בשטח על ידי עובדי המחלקה לאחר ביצוע. לאור דו"ח הביקורת הוחלט בהנהלת האגף לבצע את הפעולות הבאות:
- א. לבצע ניסוי לביצוע איבחון של כל התקלות בטרם היציאה לשטח של הקבלנים.
- ב. לבצע רישום ביומן במחלקה של כל חוספת שחאושר לקבלן לביצוע וכן לבצע החתמה + חותמת של מנהל המדור על כל פקודת עבודה."
54. יש לציין כי פקודות עבודה אלו שניתנו לקבלן לביצוע התייחסו להתקנת תמרור חדש ולא התייחסו כלל ליישור עמוד ו/או לפירוק תמרור. אף על פי כן, דיווח הקבלן כי ביצע עבודות אלו למרות שלא נתבקש לעשות כן ואף קיבל שכר בגין עבודות אלו (עלות העבודות הנוספות שהקבלן לא התבקש לבצע, קרי יישור עמוד ופירוק עמוד בפקודות העבודה שצוינו לעיל הסתכמה ב-105.13 ש"ח, לא כולל מע"מ). כמו כן, יצוין כי פקודות העבודה לא אושרו בחתימת מפקח מטעם העירייה ו/או מנהל מדור תימרור והוגשו לתשלום ללא חתימה.
55. לגישתו של מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה מדובר בעלויות עבודה נמוכות שהיו יכולות להסתכם בעלויות גבוהות לו היה מפקח מטעם מדור תימרור יוצא לשטח לבדוק ו/או לאשר את העבודה שנמסרה לקבלן.

מנהל האגף מסר בתגובה לממצאים: "מנהל המחלקה התכוון לעניין תוספת העלות בגין ביצוע פיקוח לתוספת תקנים ו/או תוספת של מפקח חיצוני, שהיו נדרשים כדי לבצע פיקוח צמוד על הקבלנים, מכיוון שמספר העובדים הקיים אינו יכול לבצע איבחון בשטח על כל עבודה ועבודה. כאמור, כיום אנו מבצעים ניסיון להערכות מחדש של המדור בניסיון לתת מענה לרוב האבחונים בשטח."

56. לדברי מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה, במקומות אלו היו חניות שמורות נוספות לנכים והקבלן הפעיל שיקול דעת לגבי יישור ופירוק עמודים של חניות שמורות סמוכות להתקנות החדשות של התמרורים.

57. בעקבות ממצאים אלו מסר מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה לביקורת כי זימן למשרדו את הקבלן ג.ב. והורה לו חד משמעית שלא לחרוג ממסגרת פקודות העבודה שנמסרו לו, אלא אם כן התקבל אישור על כך מהגורמים המוסמכים.

מנהל האגף מסר בתגובה לממצאים: "ברצוני להוסיף שזומונו למשרד של מנהל המחלקה שני הקבלנים ובשיחה זו רועננו לקבלנים הנהלים הקיימים, לרבות אי חריגה ממסגרת הפקודות ללא קבלת אישור מגורם מוסמך במחלקה."

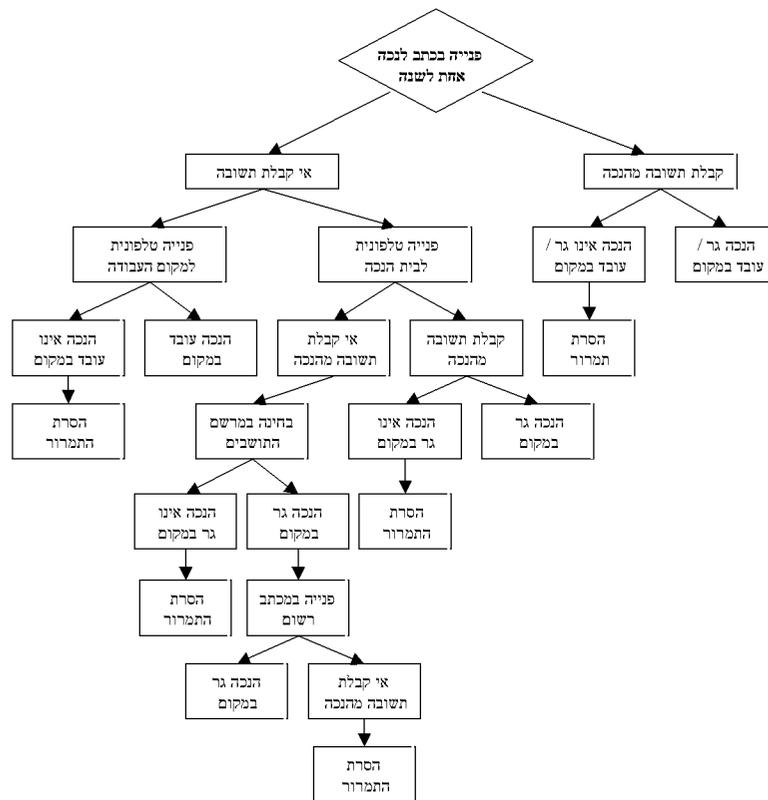
פיקוח ובקרה

58. בנוהל העירוני "חניה מיוחדת לנכים", שנושאו "בדיקת תמרורי חניה לנכים והסרתם", סעיף 4 מצוין כדלקמן: "אגף התנועה יערוך בדיקות תקופתיות כדי לוודא באם חלו שינויים במצב לאור החלפת מגורים או הפסקת עבודה וכד'. נמצא בביקורת, כי חלו שינויים, כאמור, יוסר התמרור".

59. בחודש מאי 2002, בעקבות עבודת הכנה של סגן מנהל מינהל בת"ש (בינוי ותשתית), מנהל אגף התנועה ומרכזת פניות הציבור, הוצא תרשים זרימה שנושאו "אימות בין תמרורי נכה לבין כתובת מגורים/עבודה של הנכה".

60. תרשים זרימה זה עוסק בתהליכי הבקרה הנובעים מפנייה בכתב לנכה לעדכון פרטיו אחת לשנה ובפעולות שיש לנקוט במצבים של קבלה או אי קבלה של תשובה מהנכה.

61. להלן תרשים הזרימה, משלב הפנייה בכתב לנכה ועד להסרת התמרור:

62. לדברי מרכזת פניות הציבור, עד חודש יולי 2002 לא היתה כל בקרה יזומה של אגף התנועה בנושא החניות השמורות. בעקבות הכנת תרשים הזרימה "אימות בין תמרורי נכה לבין כתובת מגורים/עבודה של הגנה" נשלחו ל-250 נכים מכתבי בקשה לעדכון פרטים אישיים שלהם צורף ספח פרטים אישיים המיועד להחזרה לאגף התנועה. מתוך 250 המכתבים שנשלחו התקבלו 120 ספחים מעודכנים, שבעקבותיהם בוצעו 40 הסרות תמרורים.

מנהל האגף מסר בתגובה לממצאים: "ברצוננו להוסיף כי בתקופה שלפני שליחת המכתבים לעדכון לנכים האגף ביצע עדכון של התמרורים עפ"י מידע שהתקבל מהמוקד העירוני, משכנים, ממשפחות הנכים וכיו"ב."

כמו כן מסר מנהל האגף כדלקמן: "האגף שלח 250 מכתבים לנכים והתכוון לשלוח מכתבים נוספים לשאר הנכים. לאור השיפור שבוצע בכלי המחשוב הצורך בשליחת המכתבים לגבי חניות נכים ליד מקום המגורים היה למיותר. בנוסף, האגף שלח כ-400 פניות לעדכון פרטים לנכים ליד מקום העבודה."

63. יש לציין שהן בטופס בקשת הנכה להקצאת מקום חניה, שבו מתחייב הנכה בחתימתו להודיע על כל שינוי שחל בפרטיו האישיים והן במכתב הבקשה של אגף התנועה לעדכון הפרטים, אין כל סנקציה כנגד נכה שאינו מודיע על שינוי שחל בפרטיו האישיים.

מיחשוב

64. מרכזת פניות הציבור באגף התנועה מזינה את פרטי הנכים במחשב, הן במערכת המת"ן (מערכת תנועה) המשמשת את אגף התנועה לניהול משימות ופרוייקטים ופניות של אזרחים, והן בקובץ המג'יק, וזאת מכיוון שקיימים בו שדות נוספים, כגון: מספרי טלפון של נכים ואחוזי נכות.
65. לדברי מרכזת פניות הציבור, ההקלדה הכפולה, הן במערכת המת"ן והן בקובץ המג'יק, גוזלת זמן רב ועלולה לגרום לאי התאמות בפרטי הנכים בשתי המערכות.
66. בחודש אוגוסט 2000 התקיים דיון בראשות חבר מועצת העירייה בנושא תמרורי חניה לנכים בת"א-יפו, שעיקריו הוצאו בסיכום שנשלח, בין היתר, למנכ"ל העירייה דאז. בין שאר ההחלטות שהתקבלו בדיון זה הוחלט, כי אגף התנועה יגבש פנייה לאגף המיחשוב כדי שתתאפשר גישה למאגרי מידע נוספים, כגון קובץ משרד הפנים, קובץ ארנונה וקובץ מקבלי תגי חניה במשרד התחבורה, על מנת לבצע הצלבות בין הקבצים השונים ולהפיק דוח חריגים מדי חודש.
67. בתאריך 27/11/00 הוציא חבר מועצת העירייה למנהל אגף מיחשוב ומערכות מידע דאז מכתב ובו ציין כי כדי לאמת את נתוני חניות הנכים שבידי אגף התנועה יש צורך לבצע הצלבות שוטפות עם מאגר מידע נוסף, קובץ מרשם תושבים ועל כן יש להכניס את קובץ המג'יק לקובץ מרשם האוכלוסין שבידי העירייה.
68. בתאריך 28/12/00 הוציאה מנהלת מרכז "יאיר" דאז, סגן מנהל אגף מיחשוב ומערכות מידע דהיום, מכתב למנהל אגף מיחשוב ומערכות מידע, בו היא מציינת כי קיימים 2 קבצי מרשם אוכלוסין שמערכות בסביבת ה-PC יכולות לפנות אליהם, שלמעשה רק קובץ SYBASE מכיל את כל האינפורמציה הנדרשת. וכי הסבת המערכת לסביבת מג'יק מתקדמת, לשם גישה לסביבת קובץ ה-SYBASE, לא מאושרת במסגרת תוכנית עבודה 2001.
69. בתאריך 3/1/01 פנה מנהל אגף התנועה במכתב למנהלת מרכז "יאיר" דאז, שנושאו "נכים – קישור מערכת חניה לקובץ מרשם תושבים", בו הינו מבקש הן אומדן תקציבי לשם גישה לסביבת קובץ ה-SYBASE והן העברת מערכת הנכים, שנמצאת בקובץ מג'יק למערכת מת"ן.
70. יש לציין כי עד מועד כתיבת הממצאים, אפריל 2003, לא נערך קישור מקובץ מג'יק לקובץ מרשם האוכלוסין וכמו כן מערכת הנכים שבקובץ מג'יק לא הועברה למערכת מת"ן.
 מנהל האגף מסר בתגובה לממצאים: "ברצוננו לציין שבוצע לאחרונה קישור מקובץ מג'יק לקובץ מירשם האוכלוסין".
71. בחודש פברואר 2003 פנתה הביקורת לאחראי מערכות GIS באגף מיחשוב ומערכות מידע וביקשה לבדוק אפשרות הצלבת נתונים מקובץ נכים שבאגף התנועה לקובץ מרשם אוכלוסין ולקובץ ארנונה. בחודש מרץ 2003 מסרה תוכניתנית אגף מיחשוב ומערכות מידע, כי בהתאם

- לבקשת הביקורת השוותה קובץ נתונים של הצבות תמרורים לנכים לקובץ מרשם תושבים ולקובץ ארנונה, ולהלן הממצאים:
- א. בהשוואות קובץ נתוני הצבות תמרורים לנכים לקובץ ארנונה לא נמצאו שינויים.
- ב. בהשוואות קובץ נתוני הצבות תמרורים לקובץ מרשם תושבים נמצא כי 68 נכים, שעבורם הוצבו תמרורים לחניות שמורות, הופיעו כנפטרים בקובץ מרשם התושבים.
72. בעקבות ממצאים אלו אושר סדר יום לוועדת נכים מקומית במרץ 2003, שכלל את הסרות התמרורים לחניות של הנכים שהופיעו כנפטרים בקובץ מרשם תושבים והועברו למחלקת ביצוע ואחזקה הוראות ביצוע להסרת התמרורים (ד-16) ומחיקת סימוני החניה.
73. מפקחת מדור סימון במחלקת ביצוע ואחזקה מסרה לביקורת בחודש מרץ 2003, כי עובדי המחלקה בודקים בשטח קיומם של 68 חניות שמורות אלו, שיבוטלו באם יימצא שהן קיימות, וכי בתום הבדיקה יימסרו תוצאותיה לביקורת.
74. נכון למועד כתיבת הממצאים, אפריל 2003, טרם נמסרו לביקורת ממצאי בדיקת מחלקת ביצוע ואחזקה בנושא זה.

מסקנות

75. נוהל עירוני מס' 503-99-03-05 שהוצא בשנת 1988 (ועודכן בשנת 1990) ונושא "חניה מיוחדת לנכים תושבי העיר ת"א-יפו, בתחום העיר" אינו מתאים למציאות שנוצרה בעקבות הקריטריונים החדשים להקצאת מקום חניה שמור שנקבעו ע"י אגף התנועה.
76. ב-2 מקרים שנבדקו ע"י הביקורת נמצא כי משכי הזמן שארכו ממועד הוראות הביצוע להסרות תמרורים עד למועד הסרתם, היו בלתי סבירים לחלוטין. מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה לא המציא לביקורת כל תיעוד על מאמצים שנעשו על ידו לפתור את המצבים שנוצרו בשטח ושנענו לדבריו את הסרת התמרורים (חניית רכב נכה או רכב אחר בחניה או עיכוב של הקבלן המבצע במסירת תמרור חדש הנושא מס' רכב אחר של נכה).
77. פיקוח מדגמי של מפקח מטעם מדור תימרור במחלקת ביצוע ואחזקה על פקודות העבודה של הקבלנים, שבא לידי ביטוי בהיעדר חתימות של המפקח ו/או מנהל מדור תימרור, אפשר לקבלן לבצע עבודות לפי שיקול דעתו וללא שריון תקציבי, שלא נתבקש לעשותן ואף לקבל תשלום על כך.
78. לדעת הביקורת, הסיבות שאפשרו לנכים רבים ו/או לבני משפחותיהם להשתמש בחניות שמורות, שלא היו זכאים להן כעולה מממצאי דוח הביקורת, הינן כדלקמן:
- א. אי קיום פיקוח ובקרה יזומה של אגף התנועה בנושא חניות שמורות עד יולי 2002.

- ב. היעדר קישור מקובץ מג'יק לקובץ מרשם תושבים.
- ג. ההקלדה הכפולה של פרטי הנכים, הן במערכת המת"ן והן בקובץ המג'יק, הגוזלת זמן רב ועלולה לגרום לטעויות בפרטי הנכים.
79. הביקורת מצאה שנושא החניות השמורות לנכים טופל ע"י מרכזת פניות הציבור באגף התנועה ברגישות ובהבנה כלפי ציבור הנכים. כמו כן לא נמצאו ליקויים, הן בנושא גביית התשלומים ופטור מתשלומים בעבור התמרורים לנכים, שנעשו בהתאם לתעריפי תמרורי הנכים, הנקבעים ע"י אגף התקציבים, והן בהתנהלות ועדת החריגים שדנה בבקשות שאינן חד-משמעיות ו/או בערעורים של נכים בגין חניות שלא אושרו.

המלצות

80. על אגף התנועה להוציא נוהל יחידתי בנושא חניות שמורות לנכים שיעגן בתוכו את הקריטריונים החדשים שנקבעו להקצאת מקומות חניה שמורים, על כל המשתמע מכך.
81. על מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה לקבוע לוחות זמנים להסרת התמרורים ולבצע בקרה על העמידה בהם, כפי שצויין בתגובת מנהל האגף לממצאי הביקורת (ראה סעיף 29 לעיל). כמו כן מומלץ כי במקרים בהם חונה רכב נכה בחניה שיש להסיר את סימונה, על מפקחת מדור סימון ליצור קשר עם הנכה (מכתבים, טלפונים) ובמקרים של חוסר היענות אף לשקול הזמנת גרר.
82. לגבי קבלת השילוט מידי הקבלן שמעכב, לטענת מנהל מחלקת ביצוע ואחזקה, את הכנת התמרורים, יש לשקול נקיטת סנקציות השמורות לעירייה כעולה מהסכם ההתקשרות בין העירייה והקבלן וזאת לאחר תיאום עם השירות המשפטי.
83. על מנהל מדור תימרור ו/או המפקח מטעמו לבדוק את כל פקודות העבודה של הקבלן ורק לאחר שנמצאו נכונות לאשרן בחתימה. במקרים בהם לדעת הקבלן נחוץ לבצע עבודות נוספות בנוסף לעבודות הנדרשות ממנו, יש לצאת למקום ורק לאחר בדיקת נחיצות הביצוע ניתן לאשרן, תוך תיעוד מתאים לכך.
84. על מנהל אגף התנועה לשלוח אחת לשנה לציבור הנכים, שלהם חניות שמורות במקומות העבודה, טופס עדכון פרטים אישיים.
85. מומלץ כי אגף מיחשוב ומערכות מידע יעביר את מערכת הנכים שבקובץ מג'יק למערכת מת"ן ובכך ימנע כפילות מיותרת.